

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ОЦІНКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Олена Лисенко, к.ф.-м.н., доцент

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

На сьогоднішній день в умовах поглиблення економічної кризи внаслідок російської воєнної агресії в Україні підвищується актуальність дослідження умов сталого розвитку країни. Також сталий розвиток є однією із найбільш важливих характеристик промислових підприємств в контексті розвитку країни в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Як зауважують науковці Хаустова В.Є. та Омаров Ш.А. основними принципами сталого розвитку є: збереження довкілля, покращання стану соціальної сфери, баланс технологічного й економічного розвитку. І одним із аспектів розвитку теорії та практики сталого розвитку є його оцінка [1, с. 267]. При дослідженні питання управління сталим розвитком промислових підприємств, в тому числі і підприємств харчової промисловості, науковці формують систему ефективного управління сталим розвитком за допомогою комплексного підходу до вивчення факторів впливу [2]. Для цього використовуються різні індикатори як вітчизняні так і міжнародні. Проведений аналіз показує яке геополітичне місце займає Україна в світі за рівнем сталого розвитку. Проте, крім визначення позиції відносно інших країн науковців зазвичай цікавить питання під впливом яких факторів склалося таке становища, тобто виникає необхідність проведення оцінки сучасного стану промислових підприємств в контексті сталого розвитку. Також залишається актуальним дослідження тенденцій та прогнозування на основі економетричних моделей подальшого розвитку промислових підприємств в умовах постійно змінюваного інвестиційного клімату, який формується на основі рейтингу промислових підприємств України, зокрема інвестиційної привабливості [3].

Процес оцінювання будь якого явища чи процесу, зокрема і сталого розвитку вимагає обробки великого масиву даних. Розробка та впровадження рішень BIG DATA в діяльність промислових підприємств дозволить фахівцям за допомогою представлених технологій організувати збір, зберігання та обробку великих масивів даних, провести аналіз гігантського обсягу інформації. Особливо якщо це стосується великих підприємств, зокрема підприємств харчової промисловості, діяльність яких характеризується великою кількістю показників, що часто мають сезонний характер коливань. Отже, менеджмент підприємств постійно повинний приймати рішення на основні наявних і постійно змінюваних даних як внутрішнього так і зовнішнього середовища.

Так, дослідженням збалансованого підходу до аналізу основних макроекономічних показників розвитку секторів економіки з метою виявлення дієвих інституційних і фінансових підвалин стимулювання економічного розвитку країни присвячена робота, в якій автори використали економетричний аналіз показників розвитку фінансового і реального секторів економіки [4].

Отже, в сучасних умовах при дослідженні будь-якого економічного процесу чи явища науковці дуже широко використовують існуючі економетричні інструменти, що пропонуються різними програмними застосунками. Причому універсальність методів статистичного аналізу дозволяють їх використовувати в різних галузях діяльності суб'єктів господарювання. Єдина вимога щодо використання спеціалізованих пакетів статистичної обробки даних це наявність компетенцій в області статистики. Також необхідно зауважити, що є програмні застосунки із графічним інтерфейсом, що не вимагають знань та навичок програмування, тому їх можливості обробки масивів даних будуть обмежені. Проте це дозволить підготувати дані, провести первинний статистичний аналіз та отримати результати, що дозволять розширити знання про досліджуваний процес і відповідно прийняти більш обґрунтоване рішення щодо подальшого його розвитку.

ІТ сфера продовжує розвиватися, пропонуючи більш досконалі засоби для обробки даних. На сьогодні найбільш використовуваними є Microsoft Excel, Google Sheets, Google Data Studio. Науковці подальший розвиток економетричних інструментів пов'язують із розвитком сучасних ІТ, таких як IoT, Big Data, Mixed Reality, Augmented Reality, Virtual Reality, хмарні обчислення, штучний інтелект, машинне навчання, блокчейн, Digital Twin, Smart Factory [5, с. 38].

До недоліків пропонованих програмних застосунків для обробки статистичних даних є недоступність всіх переваг у безкоштовних версіях. Проте наявність великої кількості пропонованих програмних продуктів, їх конкурентоспроможність на ринку програмних пакетів обробки статистичних даних дозволяє використання як і безкоштовної версії в залежності від потреб фахівця так і на вибір платної версії того чи іншого продукту відповідно до цілі дослідження економічного процесу чи явища. Тут для фахівця постає головним питання співвідношення витрат та результатів економетричного дослідження відповідно до мети.

Список використаних джерел

1. Хаустова В.Є, Омаров Ш.А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства *Проблеми економіки*. 2018. №1(35). С. 265-273.
2. Плахотнік О.О., Чернявська І.М. Механізм забезпечення сталого розвитку промисловості України в умовах нестабільної геополітичної ситуації. *Ефективна економіка*. 2020. №3. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/5.pdf
3. Лебідь О.Ю. Побудова економетричних моделей для аналізу та прогнозування інвестиційного клімату в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. №12. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5989>
4. Kolodii Serhii, Gariaga L., M. Rudenko, S. Kolodii Економетричний аналіз показників розвитку фінансового і реального секторів економіки. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. №4(31). 279-290. <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v4i31.190917>
5. Гевлич І. Г. Інформаційні технології в економетриці для вирішення фахових завдань. *Економіка і організація управління*. 2023. №3(51). С. 34-42. URL : <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/14656>.